

BỘ TÀI CHÍNH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH - MARKETING

CHUYÊN ĐỀ 6 KHỞI NGHIỆP ĐỔI MỚI SÁNG TẠO

TS.GVC. Phạm Hồng Hải

Khoa Quản trị kinh doanh, Trường Đại học Tài chính Marketing

BỘ TÀI CHÍNH TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH - MARKETING

- PHẠM HỒNG HẢI - Tiến sĩ Kinh tế tại NEU.
- Giảng viên chính, Khoa Quản trị kinh doanh, Đại học Tài chính Marketing
- 23 năm kinh nghiệm giảng dạy và nghiên cứu trong lĩnh vực Quản trị kinh doanh, khởi nghiệp đổi mới sáng tạo.
- 12 năm kinh nghiệm đào tạo, huấn luyện và tư vấn trong các lĩnh vực Khởi nghiệp ĐMST, Tài chính cá nhân, Giới trong Kinh doanh, ToT, ...
- Giá trị: Chia sẻ để được chia sẻ.
- Tel: 0912154164
- Email: hai.phamhong1@gmail.com

Mục tiêu của chuyên đề

Cung cấp các **kiến thức nền tảng** về đổi mới sáng tạo, tinh thần khởi nghiệp, khởi nghiệp, khởi sự kinh doanh, từ đó **nâng cao nhận thức** của sinh viên và **hình thành tư duy đúng đắn** trong lựa chọn nghề nghiệp và sáng tạo giá trị.

Nội dung của chuyên đề

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Tổng quan hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo Việt Nam

Chuẩn bị cho khởi nghiệp

Các kiến thức và kỹ năng cần thiết khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Khởi nghiệp (Entrepreneurship) là gì?**

“Khởi nghiệp” là một động từ chỉ việc bắt đầu (khởi) một nghề nghiệp, sự nghiệp (nghề nghiệp).

Khởi nghiệp được hiểu là hành động bắt đầu của 1 nghề nghiệp nào đó, hình thức phổ thông là thành lập 1 doanh nghiệp. Khi bạn tự mình bắt đầu kinh doanh thì có thể gọi là khởi nghiệp.

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

• Khởi nghiệp tạo tác động là gì?

Cách tiếp cận 1:

- Là Doanh nghiệp khởi nghiệp mà hoạt động thương mại và cam kết **tạo tác động tích cực lên xã hội/ môi trường** là hai nguyên lý trung tâm của chiến lược vận hành tổ chức
- Theo cách tiếp cận này: Doanh nghiệp khởi nghiệp tạo tác động xã hội bao gồm cả doanh nghiệp tạo tác động về môi trường.

Cách tiếp cận 2:

- Là những nhóm khởi nghiệp sử dụng công nghệ trong sáng tạo các giá trị mới, **tạo các tác động tích cực và bền vững, đo lường được**, với môi trường và xã hội song song với các giá trị về tài chính.
- Đây là những nhóm nhận vốn đầu tư tác động nên thay vì được gọi là impact enterprises, họ thường được gọi là impact startup (để nhấn mạnh vào khả năng nhân rộng mô hình và tiếp nhận vốn đầu tư để nhân rộng và có yếu tố đổi mới sáng tạo trong công nghệ)

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

• Đổi mới là gì?

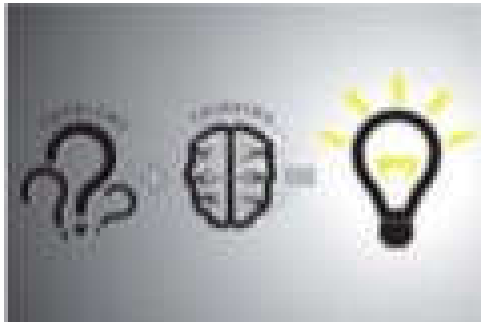
Đổi mới (Innovation) là một từ bắt nguồn từ từ “nova” gốc Latin nghĩa là “mới”. Đổi mới thường được hiểu là sự mở đầu cho một giải pháp nào đó khác với các giải pháp đã triển khai.

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Sáng tạo là gì?**

Mới + Hữu ích + Phù hợp

- **Vì sao cần sáng tạo?**

Đại dương xanh có nhiều cá mập

Khan hiếm nguồn lực và ý tưởng

Lợi ích biên giảm dần

- **Làm sao để sáng tạo?**

Có phương pháp rèn luyện!

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Đổi mới sáng tạo là gì?**

Theo định nghĩa của OECD, là "thực hiện một sản phẩm mới hay một sự cải tiến đáng kể (đối với một loại hàng hóa hay dịch vụ cụ thể), một quy trình, phương pháp marketing mới, hay một phương pháp tổ chức mới trong thực tiễn kinh doanh, tổ chức nơi làm việc, hay các mối quan hệ đối ngoại".

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Đổi mới sáng tạo mở là gì?**

Đổi mới sáng tạo Mở là việc một tổ chức thực hiện một trong hoặc sự kết hợp của ba cơ chế để tạo ra kết quả đổi mới sáng tạo và giá trị cho tổ chức:

1. Tiếp nhận nguồn tri thức, ý tưởng, công nghệ từ bên ngoài tổ chức để kết hợp với các nguồn lực nội bộ.
2. Thương mại hóa các nguồn tri thức, ý tưởng, công nghệ ra bên ngoài.
3. Kết hợp với các đối tác bên ngoài (hợp tác, đầu tư, v.v) để cùng nhau đồng sáng tạo, đồng phát triển những đổi mới sáng tạo.

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

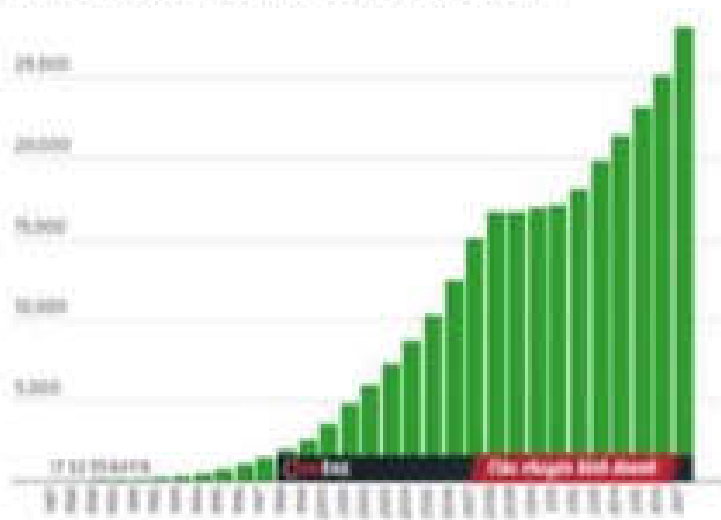
• Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (Startup) là gì?

Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (Start-up) là quá trình khởi nghiệp dựa trên ý tưởng sáng tạo, tạo ra sản phẩm **mới**; hoặc sản phẩm cũ nhưng có **điểm khác nổi trội, ưu việt** hơn so với những sản phẩm, dịch vụ đã từng có trên thị trường và được **phát triển nhanh chóng vượt bậc**”.

Theo Luật Hỗ trợ doanh nghiệp nhỏ và vừa 2017 thì Doanh nghiệp nhỏ và vừa khởi nghiệp sáng tạo là doanh nghiệp nhỏ và vừa được thành lập để thực hiện ý tưởng trên cơ sở khai thác tài sản trí tuệ, công nghệ, mô hình kinh doanh mới và có khả năng tăng trưởng nhanh.

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

Number of Starbucks Stores 1987 - 2017

• Khởi nghiệp đổi mới sáng tạo là gì?

Tăng trưởng mạnh mẽ

• *Lãi kép = Đổi mới sáng tạo + Tinh thần khởi nghiệp*

Đổi mới sáng tạo = Phát minh x Thương mại hóa

• *Phát minh: độc nhất vô nhị*

• *Công nghệ: sản phẩm, dịch vụ*

• *Mô hình kinh doanh: vận hành, bán hàng và thu tiền*

Tinh thần khởi nghiệp

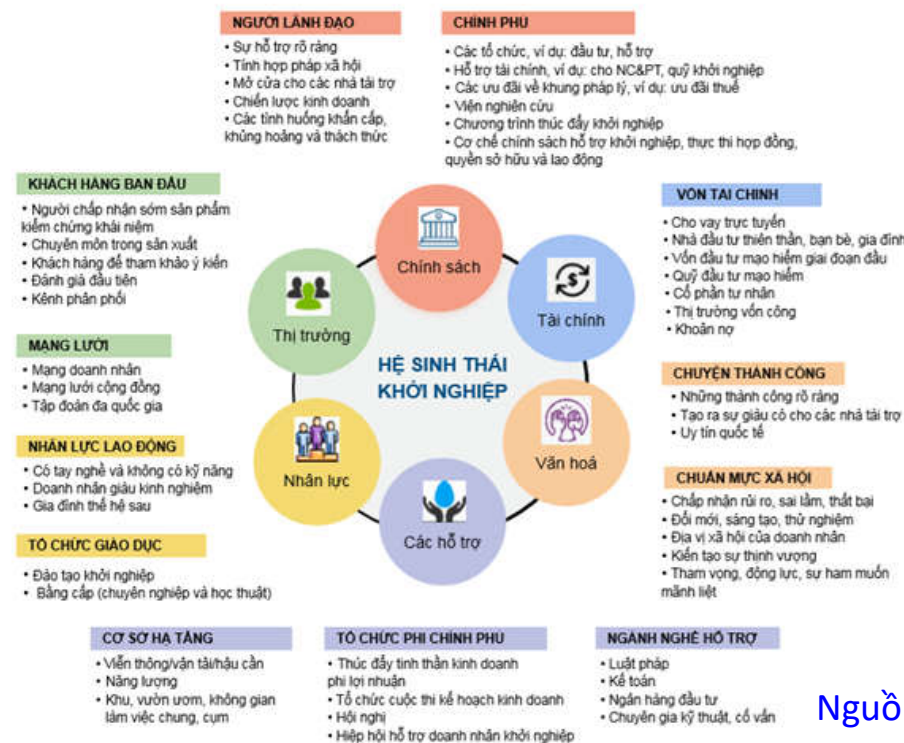
• *Khát vọng tạo giá trị tốt đẹp*

• *Năng lực nhận biết và khai thác cơ hội thị trường*

• *Chấp nhận bất chắc trong thực hành bền bỉ kỷ luật đạo đức và lao động sáng tạo*

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

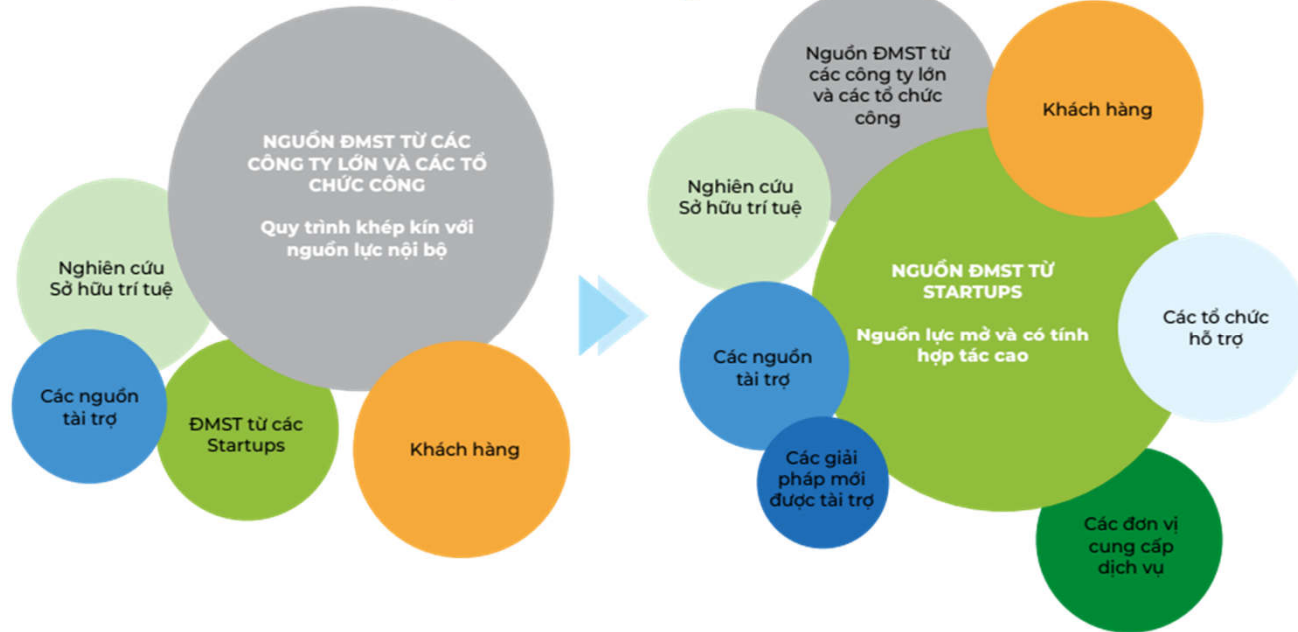
• Hệ sinh thái khởi nghiệp đổi mới sáng tạo (Startup ecosystem) là gì?

Nguồn: 2009, 2010, 2011 Daniel Isenberg

Các khái niệm cơ bản về khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Hệ sinh thái đổi mới sáng tạo mở là gì?**

Hệ sinh thái Đổi Mới Sáng Tạo Đóng

Hệ sinh thái Đổi mới sáng tạo Mở

Nguồn: Harvard Business Review, Start-upcommons.org

LỢI THẾ CỦA ĐỔI MỚI SÁNG TẠO MỞ SO VỚI HÌNH THỨC ĐỔI MỚI SÁNG TẠO ĐÓNG

Mô hình đổi mới sáng tạo đóng

Sử dụng nguồn lực/ kiến thức từ nội bộ

Tỷ lệ thành công thấp (thường là 20-30%)

Các công việc lặp lại, năng suất thấp

Tốc độ đổi mới sáng tạo chậm

Mô hình đổi mới sáng tạo mở

Sử dụng nguồn lực/kiến thức từ nội bộ và cả bên ngoài

Nhân đôi tỷ lệ thành công tới 80%

Gia tăng 40-60 % năng suất làm việc

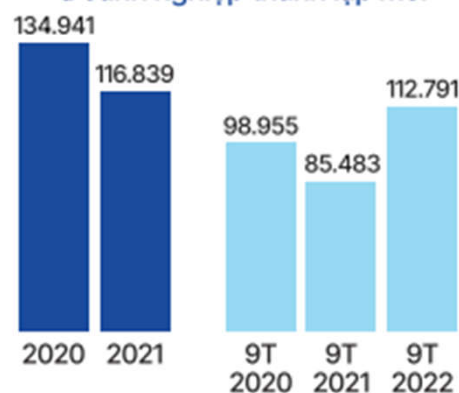
Tốc độ đổi mới sáng tạo cao (gấp 3 lần so với mô hình truyền thống)

Nguồn: Enomotive

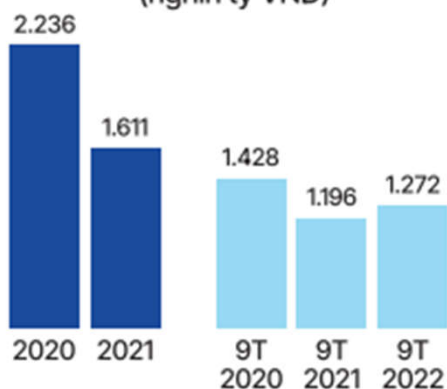
Tổng quan hệ sinh thái đổi mới sáng tạo mở Việt Nam

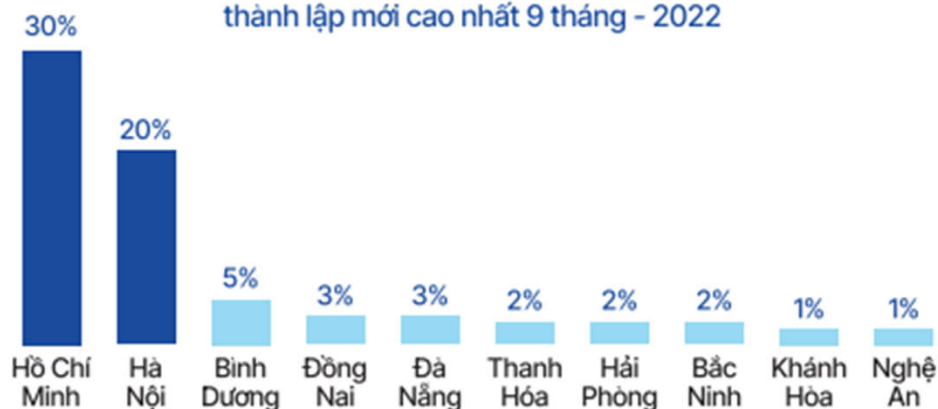
Doanh nghiệp thành lập mới

Tổng vốn đăng ký
(nghìn tỷ VNĐ)

Top 10 Tỉnh/Thành phố có số lượng doanh nghiệp thành lập mới cao nhất 9 tháng - 2022

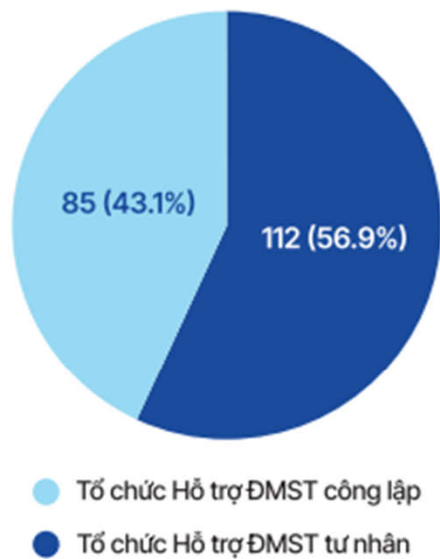
Nguồn: Cổng thông tin quốc gia về đăng ký doanh nghiệp (Bộ Kế hoạch và Đầu tư)

Tổng quan hệ sinh thái đổi mới sáng tạo mở Việt Nam

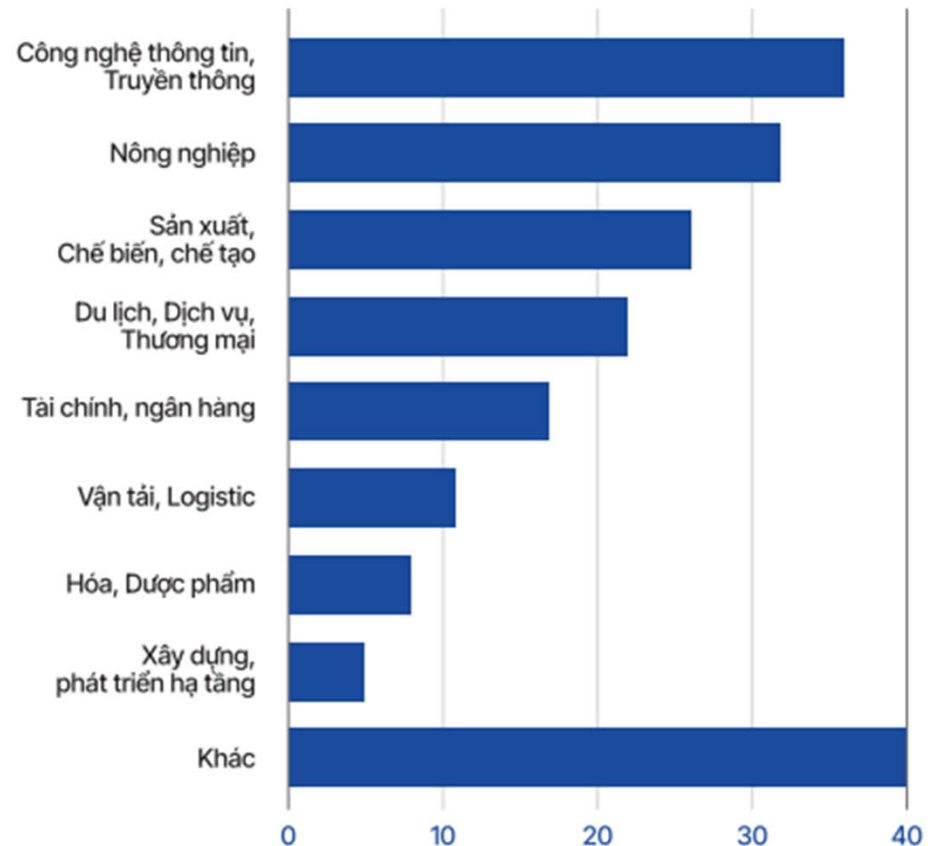

Các tổ chức Hỗ trợ Đổi mới sáng tạo tại Việt Nam

Phân theo loại hình sở hữu

Phân theo nhóm ngành hoạt động

Nguồn: Học viện Khoa học, Công nghệ và Đổi mới sáng tạo khảo sát trong các năm 2021, 2022

Tổng quan hệ sinh thái đổi mới sáng tạo mở Việt Nam

54/100

Xếp hạng về Hệ sinh thái Khởi nghiệp toàn cầu

494 triệu USD

Tổng số vốn đầu tư mạo hiểm
(9 tháng đầu năm 2022)

~3800

Startup đang hoạt động
(Ước tính)

48/132

Xếp hạng về Chỉ số ĐMST toàn cầu GII

94

Số thương vụ đầu tư
(9 tháng đầu năm 2022)

3

Kỳ lân: VNG, VNLife, MoMo

116

Bảng sáng chế được cấp
(bao gồm sáng chế + giải pháp hữu ích
trong 8 tháng đầu năm 2022)

- Số bảng sáng chế tăng 127% so với 8 tháng năm 2021, số bảng mới chiếm 24% so với tổng đơn nộp
- Số lượng đơn đăng ký đạt 489 đơn, tăng 131% so với cùng kỳ
- Hà Nội dẫn đầu cả nước về số lượng bằng cũng như đơn đăng ký sáng chế, kế tiếp là TP.HCM

35

Tổ chức thúc đẩy kinh doanh
Accelerator

Hầu hết các tổ chức thúc đẩy kinh doanh đều nằm ở Hà Nội & TP. HCM - Các thành phố trọng điểm về Đổi mới sáng tạo

208

Quỹ đầu tư mạo hiểm
Venture Capital

Việt Nam có khoảng 208 quỹ đầu tư mạo hiểm đang hoạt động và đầu tư cho các startup tại Việt Nam, trong số đó có gần 40 quỹ đầu tư nội địa

84

Vườn ươm
Incubator

- 43 vườn ươm được thành lập bởi các Trường Đại học, Học viện, Cao đẳng
- 41 vườn ươm thuộc sở hữu tư nhân hầu hết nằm ở các khu vực Hà Nội & TP.HCM

Nhà đầu tư Thiên Thần
Angel investor

Số lượng Nhà đầu tư thiên thần ở Việt Nam tuy nhỏ nhưng đang tăng dần. Hiện có 3 tổ chức lớn & hoạt động năng động nhất bao gồm:

- Vietnam Silicon Valley Accelerator, có sự hỗ trợ từ Bộ KH&CN
- CLAS Expara Vietnam Accelerator (CEVA), quỹ do Microsoft Việt Nam khởi xướng dành cho các công ty khởi nghiệp và giai đoạn đầu (pre-seed)
- Vietnam Startup Acceleration Fund (VIISA), vừa là quỹ đầu tư giai đoạn đầu, vừa là accelerator với hai nhà đầu tư chính là FPT và Dragon Capital Group

Tổng quan hệ sinh thái đổi mới sáng tạo mở Việt Nam

UNICORN “KỲ LÂN”

Doanh nghiệp khởi nghiệp công nghệ có định giá trên 1 tỷ USD

SCOONICORN “CẬN KỲ LÂN”

Doanh nghiệp khởi nghiệp công nghệ có trạng thái tiệm cận “Kỳ lân”

Nguồn: Forbes Vietnam, 2023

Chuẩn bị cho khởi nghiệp

- Tinh thần khởi nghiệp

Dám chấp
nhận rủi ro

Khát vọng
tạo giá trị

Sáng tạo:
Nhận biết và
nắm bắt cơ
hội

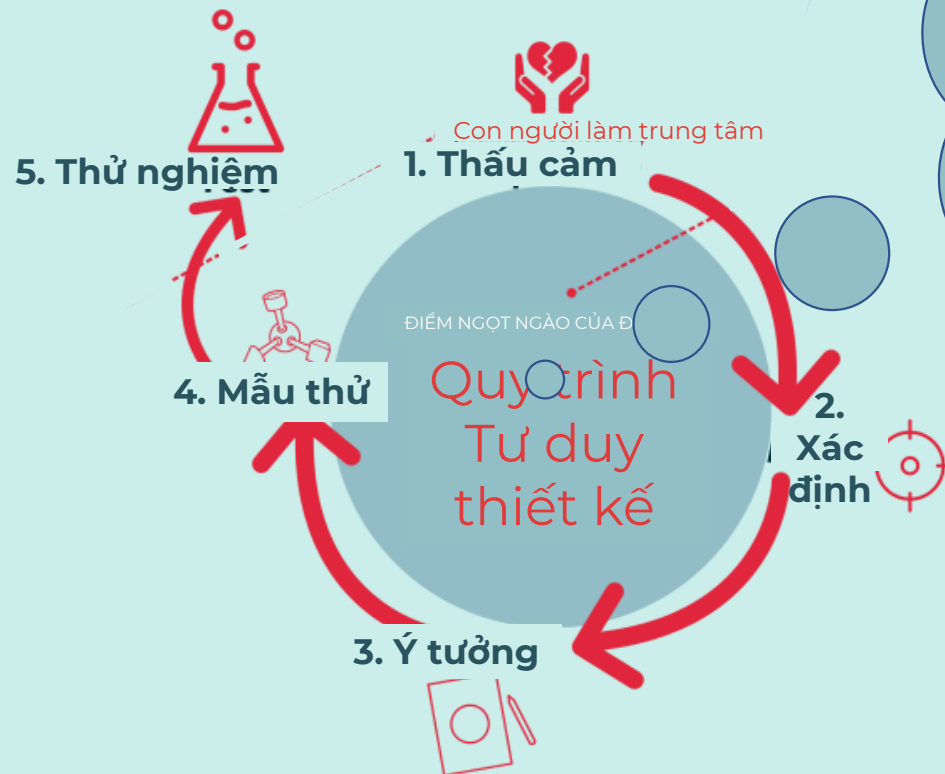
Chuẩn bị cho khởi nghiệp

- Kiến thức cần thiết
 - phải chuẩn bị các kiến thức kinh doanh cần thiết như: các kiến thức liên quan đến sản phẩm - thị trường, khách hàng, bạn hàng, cung ứng nguồn lực,...
 - phải chuẩn bị các kiến thức quản trị cần thiết.

Các kiến thức và kỹ năng cần thiết trong khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Tư duy thiết kế (Design Thinking)**

Tư duy thiết kế là một phương pháp giải quyết vấn đề sáng tạo cho phép mọi người, nhóm và tổ chức tập trung vào nhu cầu của người dùng bằng cách sử dụng phương pháp tiếp cận lấy con người làm trung tâm. Hành trình thiết kế lặp đi lặp lại, theo chu kỳ và được thiết kế để mở rộng quy mô từ các dự án nhỏ đến các tiêu chuẩn văn hóa trong toàn tổ chức.

Các kiến thức và kỹ năng cần thiết trong khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Khởi nghiệp tinh gọn (Lean Startup)** dựa trên các nguyên tắc “**tinh gọn**”, cung cấp một phương pháp tiếp cận khoa học để tạo ra doanh nghiệp và quản lý thành công trong giai đoạn khởi nghiệp, từ việc phát triển một sản phẩm mới đến việc phân phối sản phẩm đó đến tay khách hàng nhanh hơn, thúc đẩy tăng trưởng với **tốc độ tối đa**.
- Nói theo một cách đơn giản thì Lean Startup chính là Startup theo một hướng ĐƠN GIẢN và HIỆU QUẢ.
 - Loại bỏ suy nghĩ thừa
 - Loại bỏ hành động thừa
 - Loại bỏ các lãng phí
 - Chi phí tối thiểu và nhanh chóng

Các kiến thức và kỹ năng cần thiết trong khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Mô hình Canvas** là một cách thể hiện thông tin về các nhân tố đầu vào tạo nên chuỗi giá trị của một doanh nghiệp dưới dạng hình ảnh, được sử dụng rộng rãi trong quá trình xây dựng, hoạch định một doanh nghiệp mới.
- Mô hình Canvas được phát triển bởi chuyên gia quản trị người Thụy Điển Alexander Osterwalder. Ông đã sử dụng 9 nhóm nhân tố chính cấu thành nên BMC mà ông hàm ý chúng chính là 9 trụ cột tạo nên tổ chức của một doanh nghiệp.

Các kiến thức và kỹ năng cần thiết trong khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- Mô hình Canvas**

Innovation Canvas

Project Name:		Date:	Attempt #:	
Problem Framing Statement:			Proposed Solution:	
		☐ Product ☐ Service		
Key Partners	Key Activities	Value Proposition	Customer Relations	Customer Segment
	Key Resources		Channels	
Cost Structure		Revenue Stream		
Who are we?		Existing Alternatives		SDGs
☐ Profit ☐ Non-Profit				

Các kiến thức và kỹ năng cần thiết trong khởi nghiệp đổi mới sáng tạo

- **Kỹ năng xây dựng mạng lưới - Networking** có thể giúp xây dựng các mối quan hệ hỗ trợ lẫn nhau với các chuyên gia cùng chí hướng khác, đây là một cách tốt để chia sẻ kiến thức, ý tưởng và chuyên môn và xây dựng hồ sơ nghề nghiệp.
- **Kỹ năng thuyết trình gọi vốn:** Để khởi nghiệp bạn cần phải có vốn, sau khi tìm được nhà đầu tư phù hợp, bước tiếp theo bạn phải vượt qua chính là thuyết trình để kêu gọi vốn đầu tư.

Thông điệp

Các khái niệm cơ bản

- Khởi nghiệp, khởi nghiệp tạo tác động
- Khởi nghiệp ĐMST, Khởi nghiệp ĐMSTM, Hệ sinh thái KNĐMST

Chuẩn bị khởi nghiệp

- Tinh thần khởi nghiệp
- Kiến thức khởi nghiệp

Các kiến thức và kỹ năng cần thiết để KN ĐMST

- Tư duy thiết kế, Khởi nghiệp tinh gọn, Mô hình Canvas
- Networking, kỹ thuyết trình gọi vốn

“Bạn cần phải **đủ ngây thơ** để làm mọi thứ khác đi.”

(You need to be **naive enough** to do things differently)

- Alexander Osterwalder -

BỘ TÀI CHÍNH
TRƯỜNG ĐẠI HỌC TÀI CHÍNH - MARKETING

CẢM ƠN!

